

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ČÍSLO 11.

ROČNÍK XVIII.

LISTOPAD 1937.

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktor: Plukovník gšt. František Pohunek.

Generál Janin.

Vojenský ústav vědecký mne vyzval, abych napsal pro Vojenské rozhledy článek k 75. narozeninám generála Janina. Úkol ten je pro mne velmi čestný vzhledem k významu osoby generála Janina. Zároveň však je to úkol nesnadný a choulostivý pro některé zjevy, které jsou spojeny s historií jeho působnosti.

Běžná životopisná data by neměla pro Vojenské rozhledy významu. Předpokládám, že kruh jejich čtenářstva jest o význačných vojenských

osobách dobře informován. Kromě toho v minulém měsíci denní tisk i týdeníky přinesly po té stránce dosti informací.

Chci se proto pokusit jen osvětlit některé význačné rysy osoby generála Janina a charakteristické zjevy doby a místa, do nichž působnost Janinova zasahovala. A v tom právě jest obtížnost a někdy i choulostivost úkolu. Jako voják rád řeknu bez obalu pravdu. V historii Janinova působení je několik míst, jež již za doby Sibiře i po návratu z ní vyvolaly diskuse politické. A trvalo dosti dlouho, řadu let, než byl nalezen korektiv mnohých tehdejších nesprávných názorů.

Priznávám se upřímně, že v době, kdy jsem se dostal jako mladý důstojník do přímého styku s Janinem, bylo mnoho věcí, které byly vzdáleny mému posudku. Byl jsem především voják, hrdý na důvěru, kterou jsem byl při své funkci v Janinově štábu poctěn. Nezbyvalo mi ani mnoho času, abych věnoval zájem jiným věcem než své službě. Teprve postupem času a hlavně po letech, po náležitém časovém odstupu, čím dále tím více a jasněji vynikaly mi jednotlivé zjevy doby i činy generála Janina.

Chci více fragmentárně upozornit na některé tyto zjevy, skutky a děje, které by ilustrovaly Janina jako vojáka, diplomata a člověka.

Janin jako voják je na Sibiři velitelem všeho vojska dohodového a zároveň vrchním velitelem československého vojska zahraničního. Pokud jde o naše vojsko, což nás nejvíce zajímá, je Janin příkladem správného poměru vlády k vrchnímu vůdci vojenskému. Byl skvělým vykonavatelem směrnic daných mu Československou Národní radou. Masaryk, Beneš a Štefánik měli v něj pevnou důvěru, věřili, že přivede věc k šťastnému konci. Janin je posílen touto důvěrou, plní věrně příkazy vlády, vkládá do činnosti své mimo vojenská opatření i diplomatické počiny, kterýžto cenný přídavek dovede uplatnit v mimořádně spleťtých sibiřských poměrech. Sám měl od vlády jen široké směrnice. Ty však uměl proměnit v činy, a to v sibiřském prostředí, na něž evropský rozum nestačil. Musil uplatnit veškerou svou inteligenci, nejširší znalost politických poměrů, znalost ruského člověka, rozvahu i rozum, o kteréžto vlastnosti byla tehdy v Sibiři velká nouze. Jeho osoba byla na Sibiři skutečně jediným pevným a spolehlivým opěrným bodem v zmatených poměrech.

Bez znalostí politických poměrů ruských bylo by bývalo Janinovo poslání v Rusku bezvýznamné. Rozuměl jim za carské vlády při první své misi a již tehdy použil této své znalosti na prospěch dohody i na prospěch propagace našich československých zájmů v ruském hlavním stanu. Rozuměl jim však také po pádu carismu a po zhroucení ruské fronty. A to již vyžadovalo nejen průměrnou, nýbrž nadobyčejnou znalost politických poměrů. Jako člověk měl Janin jistě také své sympatie a antipatie, své subjektivní názory na osoby a věci. Dovedl je však vždy všechny podržít svému poslání, které mu vláda svěřila. Nikdy nejednal jinak, než aby co nejlépe splnil svěřené mu úkoly. A to je příkladný správný poměr vrchního vůdce vojenského k vládě.

A přece se i takový muž již za svého působení v Rusku dožil nepochopení. Protože byl poctěn důvěrou carovou, byl označován za „pravičáka“. Později, když kritisoval Kolčakov režim a jeho neschopnost a předvídal jeho pád, byl proto v Evropě i v Rusku prohlášen za „levičáka“. Je možno zjistit v tom směru názory hlavně z anglických pramenů. Jaký to tragikomický omyl vůči takovému muži!

Snad bude zajímat malý detail. Svého času přinesly „Houpačky“ (satirický časopis vydávaný legionáři na frontě) obrázek legionáře, jenž byl z polovice namalován bílý a z polovice červený. Když Janin tento obrázek viděl, řekl: „To platí i o mně.“ Jedině svou velkorysostí si udržel Janin svou duševní rovnováhu a klid. „Je neobyčejně pitoreskní,“ praví generál na jednom místě ve svých Pamětech, „mít vyhlídku, že budu atakován v anglickém parlamentě jako přítel pokrokových stran, nepřátelských vládě Kolčakově, když jsem byl ve francouzské sněmovně označen za oporu starého režimu.“

Pro nás Janin v sobě často potlačil i pocity francouzského generála v zájmu československých legionářů. Při pozorném čtení jeho Pamětí vysvítá tato věc častěji. Jen namátkou k tomu malý příklad. Bylo to koncem října a počátkem listopadu 1918, kdy jsme dleli v Japonsku. Japonci ve věcech vojenských jsou svým chováním a svými názory jaksi Prusáky vřechodu. Nedovedli ku příkladu pochopit oslovování „bratře“ v legiích. Dosti nepokrytě se vyjadřovali, že to není armáda, že je to spolek. Byli téměř přesvědčeni, že budou musit udělat pořádek. Ptali se po vůdcích, neviděli je. Tehdy Janin v rozhovoru obhájil velmi pěkně a vřele legie i ono bratrství. Vyložil, že jde o lidové, krásné ideové hnutí, společné všemu československému lidu.

Jiný fragment, jak dovedl jednat s podřízenými a přiblížit se duši svého vojska! Známá je v legiích filosofie z doby na Sibiři, vyjádřená heslem „Do bot Sibiř“! To heslo bylo vyvoláno roztrpčeností a únavou, bylo ho pak již tak často užíváno, že se stalo takřka pozdravem. Gen. Janin byl nadšen přiléhavostí tohoto hesla k poměrům na Sibiři. Často se tomu zasmál. Když někdy došly z Evropy zmatené směrnice, kdykoli se dělo něco proti logice zdravého rozumu, říkal Janin sám „Do bot Sibiř“. Tímto časovým tehdy heslem anebo pozdravem dovedl upokojit i rozpálené mozky. Když v červnu 1919 došlo u Irkutska k nepokojům, jel Janin do Irkutska, aby si tam promluvil s delegáty všech pluků. Charakteristické pro poměry bylo, že se jinak pevné a zdravé jádro legií (studenti, rolníci, dělníci, malí úředníci) dalo tehdy při své únavě a ochablosti vésti mluvku Ábelesem. Když předstoupil gen. Janin před delegáty, ztratili náhle jaksi všichni řeč. Ani hlavní mluvčí se nezmohl na souvislý projev. Toliko Ábeles na přímé vyzvání Janinovo začal mluvit, předkládaje jaksi formulované požadavky, shrnuté do několika požadavků. Gen. Janin svým klidným způsobem tyto požadavky ironisoval, řka: „Vy jste skromní, máte o jeden požadavek méně, než je požadavků Wilsonových.“ Pak jim s vojenskou rázností prohlásil v tváři tvář: „Neuznávám vás za žádné delegáty“ a diktoval trest, poměrně velmi mírný. Poté promlouval k delegátům, mezi nimiž kromě několika málo výjimek byly samé dobré a poctivé obličeje. Ne již jako přísný velitel, ale jako otec. I tehdy použil známého hesla a řekl asi toto: „Já sám jsem první, který říká „Do bot Sibiř“. Sympatisuji s vámi, musíme však jednat tak, aby dosavadní čest a sláva legií nebyla poškozena.“ Ještě než skončil řeč, všichni přítomní, kteří sem přišli v bojovné náladě, nepokrytě projevovali vůči Janinovi své sympatie a říkali: „To je náš člověk.“

Jak řešil gen. Janin problémy? Jen všeobecná poznámka. U nás je zvykem dělat často problémy z všedních věcí. Na Sibiři byly problémy skutečné, z nich pak nejtěžší byl problém, diktovaný Janinovi nejen povinností velitele, ale i srdcem a láskou k čs. národu, totiž problém, jak

přivést legie s čistým a bezúhonným štítem. Bylo skutečně problémem dokázat to se zachováním přísné neutrality, předepsané čs. vládou, a netangovat příliš hrubě křižující se zájmy okolí. Mimovolně musí si každý při těchto úvahách všimnout dnešních problémů diplomatických, které řeší sbory diplomatů všech interesovaných států.

Na Sibiři řešil tyto problémy Janin sám. Dostával všeobecné, často nereálné směrnice, a ty musil interpretovat na denní potřebu, vtělit v konkrétní rozkazy a činy. Nebylo téměř dne, aby nepřišlo nějaké překvapení novými problémy a novými situacemi. Janinovi taková překvapení byla takřka každodenním chlebičkem. Byl jim již zvyklý. A nebyly to problémy přirozeně vyplývající, vynucené okolnostmi. Tam na Sibiři byl neustálý vír nejrůznější zabarvených zájmů, úskočnost, asijská mentalita a všeobecně řečeno — prostředí zlé vůle. Pochybuji, že by se jiný diplomat z povolání dostal z tohoto prostředí bez závad. Jediné Janin dovedl vždy téhle asijské čelit. Nutno stále si při těchto úvahách uvědomovat, že ze směrnic docházejících z Evropy vždy téměř tři čtvrtiny ztratily na konkrétnosti a hodnotě, jakmile se dostaly na asijskou půdu. Jak vidět, zde v jedné osobě pomáhal diplomat vojákovi a voják proměňoval diplomatické problémy ve skutky. Snad je to názorný příklad anebo doklad o nutnosti, prohlášené kdysi i dr. Benešem, nynějším prezidentem republiky, že důstojník má rozumět politickým otázkám.

Uvažme nyní, že všechny tyto své vynikající vlastnosti dal gen. Janin do služeb našeho národa, v němž viděl nejlepššího a nejvěrnějšího přítele Francie. Jeho reminiscence z roku 1871, kdy český sněm jediný pozvedl v Evropě svůj hlas pro Francii, jeho láska k Slovanstvu a čs. národu, zvláště jeho úcta k postavě českého válečníka Jana Žižky, kterého tak často ve svých Pamětech cituje, ho učinila největším přítelem našeho národa, přítelem, jenž se osvědčil v dobách krušných. A přece se stal Janin dokladem pravidla, že vděčnost nebývá vždy odměnou dobrých činů a dobrého přátelství. Sám ve svých Pamětech píše o tom s trpkostí, ale tak, že je zřejmo, že se jeho láska k čs. národu nezmenšila a nikdy nezahyne. Letošní rok dokázal, že ani československý národ nezapomene nikdy na svého velkého přítele a v pravém smyslu slova bratra v bojích.

Plk. gšt. František F a b i a n, bývalý pobočník generála Janina.

Plukovník pěch. Frant. Tr u t n o v s k ý:

Branná nauka a její rozdělení.

(Definice politiky, strategie, taktiky a techniky.)

Kapitola I.

Význam a poslání branné nauky.

Branná nauka se zabývá učením o přípravě všech sil státních k obraně země v době míru a jich užitím v době války, kdy státní organismus rozvíjí vrcholnou činnost, aby uhájil své nejvyšší kulturní a hospodářské statky a často své bytí vůbec. Pro toto vysoké poslání a svůj význam pro osud státu stala se nauka o válce